

Folk og utbyggere i Svankevigå

argumentasjon og verdisetting i urbane
medvirkningsprosesser

Universitetet
i Stavanger

Bacheloroppgave i sosiologi
Andreas Bakke Ringstad
11.05.2023

Antall ord: 9019
Studentnummer: 212303
Veileder: Ragnhild Johanne Sjurseike

Sammendrag

Planene om å rive to bygg i Svankevigå i Stavanger har mobilisert en motstand blant engasjerte aktører som bruker og skaper området som det er i dag. Jeg viser gjennom dybdeintervjuer at det finnes flere ulike verdsett i Svankevigå, og oppgaven demonstrerer den franske pragmatismens styrke som analytisk verktøy i dokumentanalyse og etnografiske studier.

Reguleringsplaner og lovpålagt medvirkning utarbeides i dag av private selskaper før de godkjennes av kommunestyret. Hvilke verdier som tas med i vurderingen og hvordan disse kommuniseres preger planene politikerne sier ja eller nei til. En reguleringsplan eller en medvirkningsprosess representerer et øyeblikksbilde av et område i stadig endring. Dette kan bli en utfordring når det ofte tar flere år før planer blir realisert. Denne studien er også et øyeblikksbilde, om enn litt nyere, og med en annen vinkel.

Brukere av et bygg eller et område kan ha en sterk følelse av *eierskap*, uten å være eiere i juridisk forstand, og folk i Svankevigå bruker ulike verdier i sin argumentasjon mot å rive byggene. Verdier som også tolkes forskjellig. Som den tekniske standen til et bygg, eller hva som ligger i ordet *grønt*. Undersøkelsen har et ny-materialistisk utgangspunkt, og ser på hvordan materielle forhold som bygninger, sammen med menneskelige aktører, utgjør en helhet.

Forord

Etter tre lærerike år med sosiologistudier var det omsider på tide for meg å skrive bacheloroppgave. Det har vært flere spennende emner og teorier, men to av dem traff meg litt ekstra.

Den første er kjent som *fransk pragmatisme* – ført i pennen av Luc Boltanski og Laurent Thévenot. Jeg hørte først om teorien i vårsemesteret 2021, og ble fascinert av Boltanski & Thévenot sin løsning på sosiologiens stadige aktør/struktur-problem. Teorien har ligget i bakhodet gjennom hele studieløpet. Jeg er glad for at jeg fikk anledning til å lese boken *On Justification* og å bruke dens rike begrepsapparat i denne oppgaven.

Vårsemesteret 2022 tok jeg emnet *materiell kultur*. Her lærte vi om den ny-materialistiske vendingen i samfunnsvitenskapen og humaniora. Tema som samtidsarkeologi, antropocen, objektbiografi, posthumanisme, og materielle innvirkninger på vår sosiale verden har hjulpet meg med læring og tenking i emnene jeg tok det semesteret og siden.

Jeg vil takke dere som har lest teksten underveis og kommet med verdifull tilbakemelding – Ingvild, min far, og min kjære Anine.

Takk til mine medstudenter. Lykke til videre!

Takk til universitetets stillerom, hvor mesteparten av oppgaven er skrevet.

Takk til min veileder, Ragnhild, for god hjelp, diskusjon, og tilbakemelding.

Takk til mine informanter – oppgaven hadde ikke vært den samme uten.

Takk til Svankevigå, som med sine bygninger og mennesker bidro med et spennende forskningsobjekt.

Takk, igjen, til Anine. Takk for at du velger å være i livet mitt. Jeg elsker deg.

Innholdsfortegnelse

1. INNLEDNING	9
2. TEORETISK UTGANGSPUNKT	11
2.1. ON JUSTIFICATION – BOLTANSKI OG THÉVENOT	11
2.2. DEN NY-MATERIALISTISKE VENDINGEN	13
2.2.1. <i>Bruno Latour og aktør-nettverk-teori</i>	15
2.3. MEDVIRKNINGSPROSESSER OG NYLIBERAL BYPLANLEGGING	15
3. METODE	18
3.1. UTVALG OG DATAMATERIALE	18
3.2. DOKUMENTER	19
3.3. INFORMANTENE	19
3.3.1. <i>Beboeren</i>	20
3.3.2. <i>Idealisten</i>	20
3.3.3. <i>Ildsjelen</i>	21
3.3.4. <i>Kunstneren</i>	21
3.4. STEDSSENSITIV SOSIOLOGI OG FELTSAMTALER	21
4. SVANKEVIGÅ OG PLAN 2757	23
4.1. VEIEN TIL SVANKEVIGÅ	23
4.2. DIGITAL MEDVIRKNING: BADEDAMMEN & SPILDERHAUGEN	26
4.3. RAPPORT FOR MEDVIRKNINGSPROSESS	26
5. INTERVJUER OG FELTARBEID	29
5.1. ALTERNATIVE VERDIVURDERINGER	29
5.1.1. <i>Den inspirasjonelle verdiorden</i>	30
5.1.2. <i>Den grønne verdiorden</i>	31
5.1.3. <i>Den sivile verdiorden</i>	32
5.1.4. <i>Den industrielle verdiorden</i>	34
6. KONKLUSJON	37
7. LITTERATUR	38
VEDLEGG 1	43
VEDLEGG 2	44

1. Innledning

Jeg har bodd i Storhaug bydel i Stavanger hele livet, og har over 30 år med egne øyne sett bydelen gå gjennom store forvandlinger. Et av de nyeste prosjektene er den foreslåtte rivningen av to bygninger i Svankevigå for å bygge fem blokker med rundt totalt 100 leiligheter på tomten. Bygningene ble vedtatt revet for flere år siden, i 2015. Det har siden den gang vokst frem et allsidig miljø, og området har endret karakter. På de åtte årene som har gått har det nymotens bofellesskapet *Vindmøllebakken*¹ kommet på plass; renoverte bygg som Absinthen² og Hermetikken³ rommer alt fra blomsterdekoratører til reklamebyråer; kulturprodusenter som Consulatet⁴, KRA⁵, og RIMI/IMIR⁶ har flyttet inn i eller rundt Svankevigå; Vegan-restauranten Bellies⁷ holder til i området; det gamle industribygget Dokken er hjem til flere håndverkere; og i selve vika flyter det i dag badstuer som er i bruk av alle slags folk hele året. Det tidligere for noen utrygge området er blitt fullt av liv og lokalt engasjement.

På bakgrunn av dette har innbyggere og brukere av Svankevigå engasjert seg for å bevare stedet og miljøet som det er og stadig utvikler seg til.

Gamle, hule eiketrær er automatisk vernet etter naturmangfoldloven fordi de har så mange truede arter knyttet til seg (Direktoratet for naturforvaltning, 2012). På samme måte kan gamle bygninger finnes og brukes av forskjellige aktører gjennom et langt liv, og å rive bygg innebærer ofte å fordrive de som bruker dem⁸.

Jeg har vært interessert i hva slags ikke-økonomiske verdier som finnes i et område med gamle bygninger som er vedtatt revet, som nå brukes av lokale aktører uten reelle alternativ å flytte til. Vi lever «[...] i en verden [...] hvor rettighetene til privat eiendom og profitttraten trumfer alle andre forestillinger man kan tenke seg.» (Harvey, 2012, s. 3, egen oversettelse). Denne nyliberale hegningen om privat eiendomsrett og verdien av denne, preger synet på byutvikling (s. 15) noe som får konsekvenser for hvordan denne typen saker behandles i det offentlige.

¹ <https://helenhard.no/work/vindmollebakken/> <https://gainingbysharing.no/#projects>

² <https://www.absinthen.no/>

³ https://badehusgata33-39.no/?page_id=533

⁴ <https://www.contemporaryartstavanger.no/place/consulatet/>

⁵ <https://www.kunstromarbeid.com/>

⁶ <https://www.rimi-imir.no/about/>

⁷ <https://www.bellies.no/>

⁸ Både kulturminneloven og Plan- og bygningsloven sørger for vern av mange gamle bygninger i Norge og i Stavanger. Likevel faller noen bygninger mellom to stoler - byggene i Svankevigå er to av disse

Sentralt i dette er utførte *medvirkningsprosesser* og hvordan disse gjør vurderinger av et planområde, hva som blir vektlagt, og hvilke verdier som legges til grunn. Medvirkningsprosesser gjennomføres og reguleringsplaner utarbeides i dag av private aktører på oppdrag fra kommunene. Et privateid utbyggingselskap eller et arkitektbyrå vil alltid ha et profittmotiv som utgangspunkt, noe som legger premisset for hele prosessen – hvilke vurderinger som blir gjort, og hva som åpnes for medvirkning. Lover og regler legger til rette for at sikkerhet og grunnleggende behov som trygghet, varme, tilgang til rent vann osv, dekkes i utvikling og byggesaker. Men menneskers sosiale og relasjonelle reaksjon på sine omgivelser – som er ikke-kvantifiserbare, og dermed vanskelige å måle –havner ofte på sidelinjen (Peters, 2016, s. 373).

Oppgaven har som mål å kartlegge alternative verdier blant aktører i Svankevigå, og hvordan disse anvendes av brukerne og innbyggerne i området. Hvilke verdier og argumenter brukes av motstanderne av rivningen og hvilke verdier er i konflikt?

For å besvare dette spørsmålet anvendes den franske pragmatismens analyse av den sosiale verden som inndelt i flere verdiordener. Dette perspektivet blir kombinert med en ny-materialistisk verdensforståelse. Utbyggingselskapet eier byggene på papiret, men det er de lokale aktørene, som bruker området, som sammen med bygningene gjør stedet til det det er – det er disse stemmene jeg vil løfte frem i denne oppgaven.

Oppgaven starter med en gjennomgang av det teoretiske utgangspunktet – et kapittel som også tar for seg byplanlegning og medvirkningsprosesser som det gjøres i dag. I metodekapittelet gjøres det rede for utvalg og datamateriale. Oppgaven anvender eksisterende dokumenter som datagrunnlag i tillegg til, og hovedsakelig, egeninnsamlet empiri i form av dybdeintervjuer. I kapittel 4 tar vi turen til Svankevigå. Her defineres oppgavens geografiske avgrensning, mens planforslag 2757 analyseres og plasseres verdimesig. Resultater fra intervjuene presenteres og analyseres i kapittel 5. Et viktig delmål med kapittelet er å vise at fransk pragmatisk sosiologi er et godt verktøy i etnografiske undersøkelser.

2. Teoretisk utgangspunkt

For å belyse min problemstilling benytter jeg fransk pragmatisme og tilhørende begrepsapparat. I tillegg benyttes ny-materialistiske teorier, med hovedfokus på Bruno Latour og hans aktør-nettverk-teori.

2.1. On Justification – Boltanski og Thévenot

I 1991 utga de to franske sosiologene Luc Boltanski og Laurent Thévenot sin bok *On Justification: Economies of Worth*⁹ (Boltanski et al., 2006) og lanserte dermed det som er kjent som *fransk pragmatisme* (Skarpenes & Hestholm, 2007). Luc Boltanski og Laurent Thévenot (heretter B&T) mente at Bourdieu og andre samtidige franske sosiologer innenfor den kritiske sosiologien i for stor grad utelot aktørenes kritiske kapasitet. I hovedverket *On Justification*, er det forfatterens ambisjon å utarbeide en sosiologi om kritikk til forskjell fra en kritisk sosiologi (Larsen, 2019, s. 43). Det betyr at det ikke bare er sosiologen med sine teorier og begreper som har kritisk kapasitet i analyse av situasjoner, men at alle og enhver er kritiske og refleksive aktører som stadig må rettferdiggjøre sine valg med referanser til strukturer (verdiordener) utenfor seg selv og situasjonen de befinner seg i.

Det moderne samfunnet består av flere «verdener» – eller *verdiordener*, *rettferdiggjøringsprinsipper*, *verdisett* – som sameksisterer og som står i opposisjon til hverandre. Aktøren forholder seg refleksivt til disse, og bruker dem aktivt i sin argumentasjon når enighet ikke kan nås i øyeklikket. B&T omtaler dette som å heve generaliseringsnivået (Boltanski et al., 2006, s. 37). Kommer man ikke til enighet i en partikulær situasjon vil aktører referere til generelle verdier, objekter, og prinsipper.

I *On Justification* identifiserer B&T seks «alminnelige» verdener i det moderne samfunn, med utgangspunkt i prinsipper fra klassikere innen politisk filosofi:

- o **Markedet:** Adam Smith – Theory of Moral Sentiments
- o **Inspirasjon/kunst:** St. Augustine – The City Of God
- o **Domestisk/hjemlig:** Jacques-Bénigne Bossuet – Politics Drawn from the Very Words of Holy Scripture
- o **Sivil:** Jean-Jacques Rousseau – Om samfunnspakten
- o **Industriell:** Henri de Saint-Simon – Du système industriel
- o **Opinion/berømmelse:** Thomas Hobbes – Leviatan

⁹ som ikke foreligger på norsk, men som kan oversettes til noe sånn som «Om rettferdiggjøring: Verdienes Økonomi»

De seks er på ingen måte presentert som en fullstendig liste (Boltanski et al., 2006, s. 71; Boltanski & Thévenot, 1999, s. 369), og Boltanski og Thévenot har henholdsvis argumentert for en *prosjektbasert* verdiorden (Boltanski, 2002; Boltanski et al., 2018) og en *grønn* verdiorden (Lafaye et al., 1993; Lamont & Thévenot, 2000, kap. 9). Verdiordener kan også få svekket sin innflytelse over tid, og den domestiske verdiorden, mener noen, har «[...] i liten grad vært gyldig etter 1968-oppgjøret» (Larsen, 2019, s. 47). Senere i boken, etter å ha definert de alminnelige verdiordenene, tar B&T utgangspunkt i diverse arbeidshåndbøker (s. 153-211) hvor prosesser, handling, og objekter er definert som *gode* eller *dårlige*, *verdige* eller *uverdige*. Dette er verdiordenene i praksis, og er ment å vise hvordan mennesker bruker verdiordenene i dagliglivet (s. 150-153). Det er viktig å presisere at B&T ikke antyder at mennesker bevisst refererer til de utvalgte tekstene, og i enda mindre grad har lest dem (Boltanski & Thévenot, 1999, s. 366; Larsen, 2019, s. 46). Tekstene representerer, og er et uttrykk for, kognitive strukturer (Oyserman, 2015) som finnes i samfunnet, som aktører bruker og har et aktivt og refleksivt forhold til.

Verdiordenene har knyttet til seg ulike måter å evaluere verdi, eller hva som er verdifullt, på. Hva slags personer – eller personlige egenskaper – som verdsettes, og deres relasjon til objekter, utgjør prosesser og konsepter som evalueres som verdifullt innenfor de forskjellige verdenene. B&Ts teori egner seg godt til å analysere offentlige diskusjoner og konflikter, for eksempel i byplanlegging. Innføringen av den refleksive aktøren gir oss som forskere mulighet til å analysere hva informantene selv vektlegger i sin argumentasjon.

På bakgrunn av dette utarbeidet jeg ut noen åpne spørsmål jeg ville stille de jeg skulle intervju, for å sammenligne forskjeller og likheter i hvordan de forskjellige valgte å argumentere. Denne ideen kom da jeg leste en kommentar under et facebook-innlegg som omhandlet saken. I kommentaren sto det «Alltid interessant når folk som ikke eier bygninger tror de kan bestemme hva som skal skje med annen manns eiendom.»

Spørsmålet «hvem eier Svankevigå?» kan besvares på forskjellige måter avhengig av hvilken av verdiordenene som brukes i rettferdiggjøringen. Om man lener seg på markedets logikk er det den som har kjøpt bygninger eller tomter som er den rettmessige eieren. Facebook-kommentaren over refererer klart og tydelig til denne. Bruker man den sivile ordenen vil Svankevigå eies av alle – i betydningen borgere/innbyggere (skattebetalere). Med Hobbes og opinion er det kanskje profilerte personer som engasjerer seg i området som bør ha mest å si. Effektivitet og utvikling vil veie tyngst om den industrielle verdiorden legges til grunn. Mens

kunstnere, produsenter av kultur, og kreativitet må legges til rette for om inspirasjonens verden brukes. Hvem som har en historie og tilhørighet til området må veie tungt i prosessen for å tilfredsstille den domestiske verden. Her endres altså subjektet fra prosjektledere til kunstnere til frie borgere og så videre.

For å belyse de forskjellige verdenenes syn på verdige eller uverdige objekter og prosesser (s.142) kan man spørre «hva er Svankevigå?» Er Svankevigå først og fremst eiendom som kan kjøpes og selges? Eller er det en møteplass for likestilte innbyggere? Noen vil si at det er et nabolag med historie. Andre ser kanskje på Svankevigå som en inspirerende arena for utøvelse av kunst og annet kreativt arbeid.

Boltanski og Thévenot identifiserer de forskjellige verdenenes kritikker mot hverandre og hvordan disse kan komme til uttrykk (Boltanski et al., 2006, s. 237). Her kommer individets kritiske sans inn; kunnskap om forskjellige verdener er essensielt for å kunne kritisere dem. På den andre siden, om alt du har er en hammer, ser alt ut som en spiker. Når utgangspunktet for rivning er økonomi, blir andre verdier tilsidesatt og ignorert. Boltanski og Thévenot kaller dette for *pre-occupation* (s. 221), og beskriver at mennesker med 'hodet et annet sted' bringer objekter fra én verdiverden inn i en annen, og *tror* de gjør én ting når de gjør noe annet – samtidig – i en annen verden. Inkluderingen av både mennesker og objekter i analysen av samfunnet (s. 130) gjør at fransk pragmatisme snakker godt sammen med ny-materialistisk tenkning (Guggenheim & Potthast, 2012).

2.2. Den ny-materialistiske vendingen

Ny-materialismen tar avstand fra den binære inndelingen – objekt/subjekt, natur/kultur, materielt/immaterielt – som har preget det «moderne» samfunnet siden opplysningstiden (Coole & Frost, 2013, s. 7). I stedet for denne Descartes-inspirerte dualismen vender ny-materialistene seg mot alternative ontologier som ser mer «helhetlig» på verden (s. 8).

Den ny-materialistiske tendensen beveger seg bort fra den menneskesentrerte – antroposentrerte – måten å tenke på (Braidotti, 2013, s. 66), og inkluderer ikke-menneskelige aktører i sosiale prosesser hvor disse tillegges agens. Materie beskrives som *vibrant, livlig, og dynamisk* (Gamble et al., 2019), og blir ikke sett på som noe som *er* men som noe som stadig *blir til* (Coole & Frost, 2013, s. 10). Dette er en post-humanistisk måte å tenke på (s. 7), som betyr at det anvendes en «flat ontologi» (Jonvik et al., 2020, s. 26) hvor mennesket ikke lenger er på «toppen», men er likestilt med resten av verden. Ideen om *antropocen* tar innover seg

dette, og beskriver hvordan menneskelig handling (kultur) har påvirket verden rundt seg (natur) så mye at det kan omtales som en geologisk epoke (Pétursdóttir, 2020; Svensen et al., 2016).

Sosiologer/antropologer som Caroline Knowles og Daniel Miller har gjennom sine arbeider vist hvordan objekter og den materielle verden både påvirker aktørene i den, og forteller historier disse aktørene ikke kan. I sin bok *Flip-flop: a journey through globalisation's backroads* (2014) følger Knowles den globale prosessen det innebærer å produsere et par flip-flop-sandaler. Knowles viser hvordan relasjonen mellom mennesker og objekter lokalt er en del av større globale prosesser. Menneskene blir små, lokale tannhjul i den globale kapitalismens maskineri. Tanken videreføres i fjorårets *Serious money: walking plutocratic London* (2022) hvor menneskene i pengemaskinen London sees på som en del av global infrastruktur for flytting og akkumulasjon av kapital (s. 275).

Daniel Millers bok *The Comfort of Things* (2013) består av en rekke personskildringer fra en gate i London. Miller er oppmerksom på objektene i leilighetene, og hva disse kan fortelle om personene han snakker med. Objekter, sier Miller, skaper subjekter i større grad enn motsatt (s. 465) – hva vi omgir oss med og hvordan vi forholder oss til den fysiske verden former oss som individer. Idéen om materialisme som noe overfladisk, på bekostning av det *åndelige*, blir utfordret som en falsk dikotomi, og de to første kapitlene, «Empty» og «Full», viser hvordan de materielle forholdene tvert imot reflekterer personenes *åndsliv*. Denne foreningen av materiell og immateriell – eller utvisking av skillet mellom de to – er ett av de viktigste poengene i den ny-materialistiske tankemåten. Om man snakker om arkitektur kan en bygning endre funksjon og mening mange ganger gjennom et «livsløp». Når en bygning er satt opp, er påvirkningen den har på området og menneskene rundt så stor at vi blir blinde for den. Miller omtaler dette som *the humility of objects*:

«[...] objects are important not because they are evident and physically constrain or enable, but often precisely because we do not "see" them. The less we are aware of them, the more powerfully they can determine our expectations by setting the scene and ensuring normative behavior, without being open to challenge. They determine what takes place to the extent that we are unconscious of their capacity to do so.»
(Miller, 2005, s. 5)

En teori som synligjør denne inkluderingen av ikke-menneskelige aktører godt er *aktør-nettverk-teori*.

2.2.1. Bruno Latour og aktør-nettverk-teori

Bruno Latour ser på verden som et nettverk av aktører, både menneskelige og ikke-menneskelige, i det som er kalt *aktør-nettverk-teori* (ANT). Her gis ting – som teknologi, et virus, eller en religion – agens: de påvirker verden og andre aktører (Blok, 2015, s. 545), og nettverket mellom disse konstituerer den sosiale virkeligheten. Latour bruker ordet *aktant* når han snakker om aktører, og gir aktørene en «semiotisk kategori» for å synliggjøre at «[...] sosiale aktører må defineres ut fra den posisjon som de tilskrives i et handlingsforløp» (s. 545, egen oversettelse). Det betyr at den symbolske verdien til ikke-menneskelige aktører påvirker den sosiale verden på samme måte som villet handling fra menneskelige aktører i det samme nettverket. Det moderne mennesket skiller mellom kultur og natur på en måte som nærmest er uangripelig (Latour, 1993, s. 37), og det er forskerens oppgave å *oversette* modernismens todeling, for å gjøre synlig det underliggende *hybride nettverket* som verden i virkeligheten består av (s. 10-12).

Denne «aktørgjøringen» av objekter hos ANT har likhetstrekk med Knowles definerings av mennesker som infrastruktur. Vi lever i en stor kompleks verden satt sammen av immaterielle og materielle byggesteiner, og disse har en, ofte uforutsigbar, effekt på hverandre. ANT ser på menneskelige og ikke-menneskelige aktører som samarbeidene, med gjensidig påvirkning, som sammen skaper endring i verden som «[...] blir noe mer enn de kunne fått til alene» (Murphy, 2021, s. 47).

Latour og ANT er tett knyttet til B&Ts pragmatiske sosiologi (Guggenheim & Potthast, 2012; Skarpenes & Hestholm, 2007), blant annet i hvordan de to teoriene ser på objekter og lokasjons påvirkning på den sosiale verden (Guggenheim & Potthast, 2012, s. 9-13). Derfor gav det mening å ha ANT og ny-materialisme som bakteppe når jeg bruker B&Ts begrepsapparat for å analysere mine funn.

2.3. Medvirkningsprosesser og nyliberal byplanlegging

Medvirkning i byutvikling og plansaker er lovpålagt i Norge, selv om det «[...] sjelden får noen betydning for det endelige resultatet» (Nyseth & Ringholm, 2018, s. 259). Det er mange måter å definere demokrati på, og medvirkning betyr ikke nødvendigvis innflytelse (s. 262-67).

I nyliberalistisk ånd blir nå ofte reguleringsplaner og medvirkningsprosesser utført av private markedsaktører, og «få planprosesser har tilrettelagt for medvirkning, og medvirkning skjer ofte relativt sent i planprosessen» (Falleth et al., 2010, s. 65). Om et bygg allerede er vedtatt revet før medvirkningsprosessen kommer i gang, vil det begrense hva det er mulig å oppnå i medvirkningsprosessen. At privateide selskaper med profittinsentiver utarbeider reguleringsplaner gir prosessen et økonomisk utgangspunkt som ikke tar andre verdier nevneverdig med i beregningen av hva som skal skje med et område, og det «[...] kan skape en stivhengighet som i praksis gjør det svært vanskelig for politikere å avslå private planforslag» (s. 65). Å få være med på «spillet» uten mulighet til å påvirke reglene er ikke medvirkning i ordets rette forstand (Sternfeld, 2013, s. 4).

Den nyliberalistiske boligpolitikken som har preget norsk boligmarked siden 80-tallet har ført til «en *rekommodifisering* av boligen; oppfatningen om at boliger var en markedsvare og et investeringsobjekt, og ikke bare et nødvendig velferdsgode – og dermed hadde potensial til å fungere som et spekulasjonsobjekt – ble mer utbredt» (Osnes, 2022, s. 55). Motivasjonen for å bygge nye boliger gikk med andre ord fra den domestiske og sivile verdiordenen til markedets. OBOS ble stiftet som Oslo og omegn Bolig- og Sparelag i 1929 for å hjelpe vanlige folk inn på boligmarkedet. OBOS har utviklet seg, og er nå en av Norges største byggere av nye boliger, og har 19 datterselskap i Norge og Sverige¹⁰.

Denne «direkte koblingen mellom utbygger og utreder» problematiseres i et politisk forslag fremlagt for stortinget 29. mars 2023 (Marhaug et al., 2023). Forslaget omhandler utfordringer knyttet til «båndene mellom utbygger og utreder i konsekvensutredninger om natur og klima», eller mellom profittinsentiv (markedet) og naturens egenverdi (grønn). Selv om det sjeldent er snakk om urørt natur i byer og tettbygde strøk, er utfordringene som fremmes i forslaget direkte overførbare til urbane utviklingsprosesser.

Fuller (2012) beskriver hvordan nyliberalismens nøkkelelement – markedet – kombineres med andre former for rasjonaliteter i byplanleggings- og gentrifiseringsprosesser (s. 915). Urbane utviklingsprosesser står i spenn mellom stat, marked, og befolkning (s. 927), og Fuller finner at markedets logikk rettfærdiggjøres gjennom sivile verdier som utvikling av områder, bygging av sårt trengte boliger, og kompetansehevning gjennom byggeprosessen (s. 922). Denne

¹⁰ <https://nye.obos.no/dette-er-obos/konsernet/> «I OBOS er verdiskapning å utøve samfunnsansvar, skape merverdi for medlemmene og oppnå lønnsom vekst over tid»

spenningen, og møtet mellom ulike verdier, forsøker jeg å synliggjøre gjennom dokumentanalyse og intervjuer.

3. Metode

Dokumentanalyse og etnografisk undersøkelse er hovedmetodene benyttet i denne oppgaven. Tidlig i prosessen var planen å snakke med representanter fra utbygger, arkitektfirma, og så videre, i tillegg til personer med tilknytning til Svankevigå. Med andre ord: aktører som vil rive eksisterende bygg, og aktører som vil bevare. Mens prosjektet utviklet seg, ga det etter hvert mer mening å fokusere intervjuene på menneskene i Svankevigå og la eksisterende dokumenter representere utbyggers synspunkt. Den prosjektbaserte verdiorden blir derfor ikke brukt i oppgaven. Med en annen innfallsvinkel – med fokus på innleid arbeidskraft og postbyråkratisk organisering for eksempel – ville den prosjektbaserte verdiorden vært et godt egnet teoretisk verktøy.

Det var viktig – som jeg vil utdype under – å møtes i Svankevigå, noe som ikke var mulig for alle aktuelle informanter tidlig i prosessen. Prosjektet ble tilpasset realitetene, og intervjuene omfatter dermed utelukkende mennesker som bor i eller bruker Svankevigå, byggene som er planlagt revet, og nærområdet. Dermed fikk intervjudelen av forskningen en etnografisk karakter, noe Fransk Pragmatisme er godt egnet til (Guggenheim & Potthast, 2012, s. 11). Fokuset beveget seg bort fra hvem som vil rive bygg eller ikke, og mot identifisering av alternative verdier i et område med «forbedringsbehov».

3.1. Utvalg og datamateriale

Med Bruno Latour og ANT som utgangspunkt defineres dokumenter som medvirkningsprosess og reguleringsplan som aktanter i nettverket som utgjør helheten Svankevigå. Avisartikler, bygninger, plantekasser, åpne rom. Alle objekter forteller en historie og utgjør sammen nettverket som er Svankevigå. Utbygger har allerede, gjennom reguleringsplaner og andre dokumenter, kommunisert sin side av saken – hva som tas med eller ikke gjenspeiler verdier lagt til grunn. Gjennom intervjuer og observasjoner i Svankevigå har det vært et mål å identifisere alternative verdier som potensielt finnes i planområdet.

Datamaterialet består av offentlig tilgjengelige dokumenter, dybdeintervjuer med brukere og beboere i området, samt uformelle feltsamtaler med mennesker jeg har møtt under mine opphold i Svankevigå.

3.2. Dokumenter

Svankevigå, som definert i foreslått reguleringsplan 2757, er en liten flekk på rundt 12 mål, omringet av mer eller mindre nye byggeprosjekter på alle kanter. På hver side av den lille viken står det en bygning som begge er planlagt revet til fordel for nye leilighetsblokker – Badedammen Brygge. Dokumentene er to tekster – Digital medvirkning (LÉVA Urban Design, 2020) og Rapport for medvirkningsprosess (Stav Arkitekter AS, 2021) – som sammen danner et godt bilde av plan 2757 som forslaget ser ut nå, og av hvordan medvirkningsprosessen har foregått i praksis. Planen er i skrivende stund inne til andregangsbehandling og er enda ikke vedtatt.

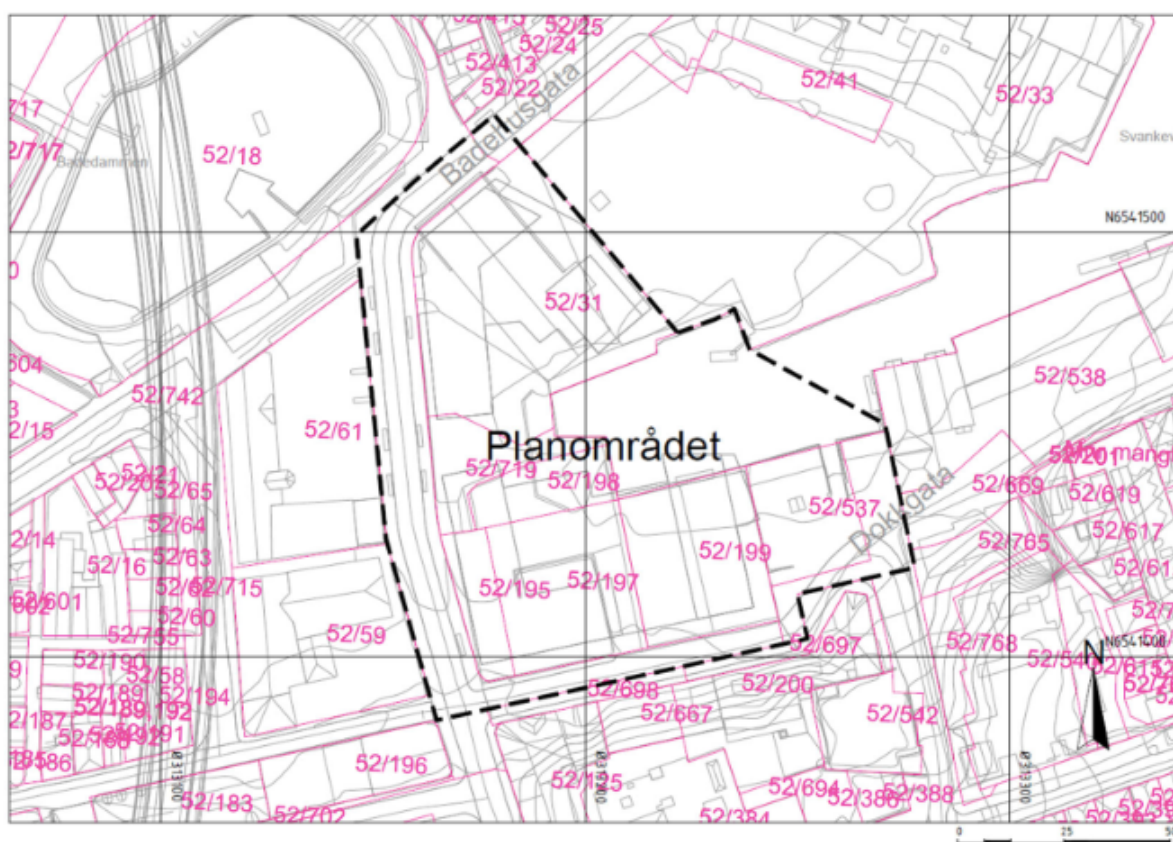

Fig 1. Plan 2757 (Stav Arkitekter AS, 2020)

3.3. Informantene

For å finne ut hva slags verdier og argumentasjon brukerne av Svankevigå refererer til, valgte jeg å utføre semistrukturerte intervjuer, men avsluttet hver samtale med de samme fem spørsmålene i en mer strukturert form (se intervjuguide i vedlegg 1). Jeg ville stille de samme spørsmålene til de forskjellige informantene for å analysere og sammenligne, med B&Ts

rettferdiggjøringsprinsipper, hva slags verdiordener de benyttet seg av i sine svar. Knowles (2022) inspirerte meg til å ikke gi informantene pseudonymer, men heller navn som reflekterer deres *rolle* i Svankevigå. Etter omvisning i området stilte jeg de faste spørsmålene uten oppfølging. Spørsmålene alle informantene ble bedt om å svare på var blant annet «hvem eier Svankevigå», «hva er Svankevigå», samt å kommentere på et utsagn i rapporten fra Stav Arkitekter om at «Dokken fra 1950-tallet ikke nødvendigvis tilfører området kvaliteter» (hele sitatet er gjengitt under kapittel 4.2.).

Informantene mine er fire personer som på forskjellige måter har tilknytning til miljøet som har vokst frem i Svankevigå de siste årene. Jeg har intervjuet en som bor i området, en som driver snekkerfelleskap på frivillig basis, en kunstner og en grafisk designer som begge har kontor/studio i kulturkollektivet Consulatet som holder til vis-à-vis Dokken. Dessverre hadde ingen fra RIMI/IMIR Scenekunst tid til å møte meg.

De *tykke beskrivelsene* (Geertz, 1973) av informantene er med på å heve lesers forståelse av informantene og hva som blir sagt. Beskrivelsene tar med informantenes *materialitet*, og unngår at empirien forstås som kun *immaterielle* meninger, men som resultat av samtaler med ekte mennesker av kjøtt og blod¹¹.

3.3.1. Beboeren

Beboeren er en mann i slutten av førtiårene med grått hår og skjegg. Han er stilig kledd i mørkeblå frakk. Beboeren vil gjerne vise meg hvor han bor, og snakker entusiastisk om hvordan området tidligere var sett på som farlig – tidligere da det var industriarbeidere som bodde i de små trehusene som nå for det meste er omringet av nyere boligblokker i glass og betong. «Kringsatt av fiender» ler han, og legger til at han visste hva han gikk til da han flyttet til området i 2016. Området ser ikke så skummelt ut i 2023, og beboeren forteller at han for det meste er nabo med musikere, kunstnere, og «mye kjekke folk».

3.3.2. Idealisten

Idealisten har halvlangt hår under en lue, merkeklær av typen som gamle skatere går med, og solbriller på. Jeg møter ham utenfor Dokken en solfylt vårdag tidlig i mars måned. Han jobber

¹¹ Informantene har godtatt at «opplysninger som *kan* identifisere [dem] publiseres i oppgaven». Samtykkeskriv er inkludert i vedlegg 2.

til daglig i et oljeselskap, og driver både Storhaug Snekkerforening og foreningen Bevar Svankevigå på frivillig basis. Idealisten er selvlært hobbysnekker, og «liker og denne kreative delen av å gjøre ting». Idealisten manglet et godt sted å drive med hobbyen etter å ha flyttet til en mindre leilighet en drøy kilometer fra Svankevigå. For to år siden startet han Storhaug Snekkerverksted sammen med en venn, først og fremst for å ha et sted å lagre snekkerutstyr og drive med håndverk. Et prosjekt som har utviklet seg fort, og som i dag har 150 medlemmer. Det har blitt «en veldig bra gryte av folk».

3.3.3. Ildsjelen

Ildsjelen er en mann i førtiårene med Ray Ban-briller og en stor, varm parkas. Han er administrator på en facebook-gruppe om byplanlegging i Stavanger, og er engasjert i flere prosjekter – inkludert Svankevigå. Ildsjelen jobber hovedsakelig som grafisk designer, men «og mye med byutvikling nedenfra». Ildsjelen skrev et nesten seks sider langt høringsinnspill som er svært kritisk til planen om å rive de to byggene i Svankevigå. Jeg møter ham, som alle andre jeg har snakket med, utenfor Dokken for en omvisning i området.

3.3.4. Kunstneren

Ikledd svart boblejakke og Adidas-bukse, og med et blått tørkle i halsen kommer Kunstneren noen minutter over avtalt tid. «Beklager at jeg er sein. Det var så kaldt, jeg måtte ta på mer klær» ler hun mens det tennes en røyk. På hodet har hun en svart lue over bleiket, krusete hår med litt ettervekst. Kunstneren holder til i kunstnerkollektivet Consulatet – i nabobygget til Dokken. Hun bor også i området, og sier hun føler at Svankevigå og området rundt er som en «litt liten by».

3.4. Stedssensitiv sosiologi og feltsamtaler

Helena Holgersson (2011) skriver om «go-alongs» og *stedssensitiv sosiologi* som metode og sier at til tross for at det meste innen samfunnsvitenskapen er stedbundet, er dette en «relativt skjult kategori» i disiplinen (s. 214). Å være med informanter på *location* gjør noe med hva som blir snakket om, og forsker kan komme med observasjoner og oppfølgingsspørsmål i en naturlig setting. Bygningene og andre materielle forhold som sjøen, parkeringsplasser, og vegetasjon virker inn på oss som mennesker og gir oss assosiasjoner og tanker som ikke kommer på samme måte i et sterilt møterom. Fordi mitt prosjekt er så knyttet opp til et lite

geografisk område ga det mening å utføre arrangerte (s. 218-19) go-alongs i Svankevigå når intervjuer skulle utføres.

Inspirert av Knowles og hennes vandring i London (2022) har jeg i tilbrakt tid i Svankevigå. Studert bygningene, gjort observasjoner, og snakket med tilfeldige mennesker jeg har møtt i området. Denne type *feltsamtaler* er godt supplement til dybdeintervjuene for å gi et kvalitativt prosjekt litt mer bredde. Buvik et al. (2020) definerer feltsamtaler som «ikke-avtalte intervjuer som likner mer på dagligdagse samtaler» (s. 223). Feltsamtalene har vært viktig for å forstå kontekst og dagliglivet i Svankevigå som ikke så lett fanges opp av dokumentanalyse og intervjuer.

4. Svankevigå og plan 2757

Det er fire grader og duskregn når jeg ankommer Svankevigå for å møte en av informantene. Likevel kommer det røyk opp fra en tønneformet badstue på en flytebrygge. Det kommer to mennesker, og jeg overhører at de forteller en ansvarlig at de er her for første gang og «er det en garderobe vi kan skifte i?» Noen andre er innom sykkelverkstedet med en sykkel. Klokken er 12 på en torsdag.

Svankevigå er en liten vik og tidligere industriområde i Storhaug bydel, det som i dag ofte omtales som Stavanger Øst, i Stavanger. Bydelen har gjennomgått en enorm utvikling de siste årene – mye gammel bebyggelse har blitt revet til fordel for boligblokker, og i 2015 sto de to byggene nede i Svankevigå for tur.

Da gjeldene reguleringsplan, 2435P, ble vedtatt i 2015 var det økonomiske nedgangstider i byen, og kun én av de planlagte leilighetene ble solgt (Moi, 2015). Prosjektet ble dermed lagt på is i påvente av bedre muligheter i fremtiden. På den tiden var det langt mindre aktivitet i området enn det er i dag. En informant beskrev området tidlig på 2000-tallet som «totalt dødt. Dritkjipt». En annen beskrev området som det var som «en mørk hule».

På nordsiden av viken står et gult industribygg fra 50-tallet fult av graffiti. «Dokken» eller «Såbå» som den også kalles, har vært brukt til ting som lagring av øl og såpeproduksjon. I dag rommer første etasje et sykkelverksted, en trebåtbygger, samt snekkerkollektivet Storhaug snekkerforening.

Det gamle «RIMI-bygget» ligger på andre siden av viken. Bygget var opprinnelig en gammel båtfabrikk som fikk nytt liv som dagligvarebutikk. Butikken la ned da Rimi-kjeden opphørte, og siden 2016 har scenekunstkollektivet RIMI/IMIR brukt bygget til blant annet scenekunst, konserter, og danseforestillinger.

4.1. Veien til Svankevigå

Svankevigå ligger på nordsiden ytterst på halvøya som binder sammen Stavanger sentrum og Østre Bydel/Storhaug.

Fig 2. Geografisk plassering av Svankevigå (Stav Arkitekter AS, 2020)

Det er mange måter å komme seg til Svankevigå avhengig av hvor man starter. Til fots har jeg brukt fire forskjellige ruter:

Går du Pedersgata kommer du kanskje fra området rundt Nytorget hvor debatten raser rundt rivning eller bevaring av det gamle politikammeret. Engasjementet til *Pedersgata AS* – også mye omdiskutert – har transformert gaten som knytter Stavanger sentrum sammen med Østre Bydel.

Om det går langs sjøen passerer man høye boligblokker på fem-seks etasjer i området Verven og Badehusgata, før man kommer til renoverte industribygg i banegatene, og badestedet Badedammen. Alt i skyggen av den store bybroen som i 1978 sørget for at beboere på Hundvåg og de andre *byøyene*, samt arbeiderne på verftet Rosenberg, for alvor kunne ta bilen i bruk.

Fig 3. Fire ruter til Svankevigå (Google maps, egen illustrasjon)

Starter man i området rundt St. Johannes går man rett på en stor, ny boligblokk akkompagnert av en av Stavangers mest populære lekeplasser. I Harald Hårfagres gate ned mot Svankevigå finnes antikkforretning, en interesseorganisasjon, og et religiøst kultursenter.

Kommer man fra sør-øst passerer man, via Hermetikkgate og Støperigate, både gammel og ny arkitektur. Mot slutten av sistnevnte gate pågår det store byggeprosjekter – Sjøkanten park «består av totalt 161 leiligheter fordelt på 5 punkthus.»¹² – og området har, som mye av bydelen som omringer Svankevigå, gjennomgått store endringer de siste 20 årene.

¹² <https://sjokanten-park.no/>

4.2. Digital medvirkning: Badedammen & Spilderhaugen

I mai/juni 2020 utførte LÉVA Urban Design¹³, på oppdrag fra Svankevigå AS¹⁴, en digital medvirkning hvor 285 personer kom med synspunkt og innspill i forkant av nytt reguleringsforslag – Plan 2757 (LÉVA Urban Design, 2020). Dokumentet er en presentasjon av resultater fra denne. Presentasjonen er et relativt uredigert bilde av hva deltakerne kom med av innspill, og gjengir tanker og ideer menneskene som bor i, og bruker området på en forståelig måte. Der samtalene med mine informanter gir dybde, bidrar dokumentet med en breddeforståelse av menneskene i og rundt Svankevigå. Presentasjonen er samtidig allerede tre år gammel, og viktige aktører som Consulatet, Snekkerforeningen, og badstuene var ikke etablert i området da informasjonen ble innhentet.

Av de 160 som svarer at de bor i området har 40% gjort det i 1-5 år, og 40% i 5 år eller mer (s. 5). Kun 12% svarer at de leier bolig.

Området blir beskrevet som å ha mye potensiale (s. 12) – spesielt sosiale aktører som IMIR (verdiorden: inspirasjon), og nærheten til sjøen (grønn) trekkes frem (s. 18). På spørsmål om hva man savner i området blir *serveringstilbud* (sivil, marked), *parker og uterom* (grønn, sivil), *møtesteder* (sivil), og *arenaer for uorganisert aktivitet* (sivil) oftest nevnt (s. 15). Flere boliger/blokker er ikke med på listen (kanskje under «annet»?).

Til sist var det mulighet for respondentene å komme med frie kommentarer. Det som oftest trekkes frem her er viktigheten av å bevare kulturinitiativene i området, samt skepsis til rivning av eksisterende bygg til fordel for blokker (s. 21).

4.3. Rapport for medvirkningsprosess

I «Rapport for medvirkningsprosess» publisert av Stav Arkitekter 7. september 2021 legges resultatene for medvirkningsprosessen utført av Medvirk Svankevigå frem. Jeg trekker frem de mest relevante uttalelsene og hvilke verdiorden som brukes.

Del 2 av rapporten tar for seg «de viktigste temaene fra rapporten og hvordan forslagstillere har innarbeidet funnene i planforslaget» (Stav Arkitekter AS, 2021, s. 4). Ett viktig funn i

¹³ <https://www.leva-urbandesign.no/>

¹⁴ Svankevigå AS (OBOS nye hjem og Nordr Eiendom) <https://www.medvirksvankevigaa.com/>

medvirkningsprosessen var at respondentene ønsket bevare det kreative miljøet (inspirasjon) som har vokst frem i Svankevigå. Forslagsstiller svarer at de «har dialog med flere av aktørene, og ser på muligheter for å implementere disse i prosjektet».

Andre sterke ønsker som trekkes frem innebærer *aktive førsteetasjer, å åpne opp og invitere inn, park og grønt, samt variert og familievennlig botilbud*. «Fremtidig stormflo og [å] få inn leietakere» trekkes frem som utfordringer knyttet til aktive førsteetasjer. Førstnevnte begrunnes med et avsnitt fullt av teknisk informasjon (industriell), mens utfordringen med å få inn leietakere ikke blir utdypet. For å imøtekomme ønskene om gode offentlige arealer (sivil) skriver utbygger at planen er å «skape en ny og naturlig gangforbindelse» (s. 5) mellom eksisterende grøntarealer (grønn) i området. Ønsket om familievennlige boliger (sivil) innarbeides ved å inkludere fem «townhouses», i tillegg til «en del» større leiligheter med flere soverom og egen uteplass, i planforslaget.

Under punkt 4.2.5 Bevaring og identitet (s. 13) står det følgende:

Gjennom medvirkning har det kommet innspill om å bevare industribygget Dokken. I gjeldende reguleringsplan er bygget allerede vedtatt revet, og dette har vært og er en forutsetning for videre planarbeid. Dokken et gammelt industribygg i svært dårlig forfatning, og har per i dag kun midlertidig brukstillatelse for en av to etasjer. Da gjeldende reguleringsplan ble vedtatt ble det ikke vurdert som aktuelt å la bygget stå. Det foregikk da uønskede virksomheter i bygget og bydelen opplevdes som utrygg. I etterkant har Svankevigå AS i samarbeid med Urban Sjøfront¹⁵ leid ut bygget og nabobygget til kultur- og kreative virksomheter i påvente av et bedret boligmarked. Disse virksomhetene har tilført en verdi til området med gode tilbud. Det er derfor tiltakshavers oppfatning at lagerbygget Dokken fra 1950-tallet ikke nødvendigvis tilfører området kvaliteter, men derimot er det de kulturelle og kreative virksomhetene som tilfører området en verdi. Som tidligere nevnt er tiltakshaver i dialog med flere av virksomhetene, og ser på muligheter for å ivareta disse i sitt nybolig prosjekt.

¹⁵ «Urban Sjøfront AS var et non-profit aksjeselskap etablert i 2001, eid av rundt 22 grunneiere og aktører i Stavanger Øst» <https://www.leva-urbandesign.no/projects/urban-sj%C3%B8front->

Dette er et interessant utsagn sett med ny-materialistiske briller, hvor det sosiale «immaterielle» og den fysiske, materielle verden er uløselig knyttet sammen. Kunne de kulturelle og kreative virksomhetene i det hele tatt vokst frem uten tilgang på Dokken og RIMI-bygget? Bygningene og de menneskelige aktørene virker, i følge ANT, sammen for å produsere figurasjoner som «[...] representerer en prosess som har ført til deres eksistens og eksistensbetingelser» (Murphy, 2021, s. 46).

Beskrivelsen av Dokken som «et gammelt industribygg i svært dårlig forfatning» lener seg på den industrielle verdiorden hvor *funksjonalitet*, *ytelse*, og *effektivitet* er høyverdige prinsipper, mens *inaktivitet*, *forfall*, og mangel på *tilpasning* er uverdige prinsipper som må unngås (eller fikses) (Boltanski et al., 2006, s. 204-5). Dokken beskrives med andre ord som et bygg som har *gjort jobben sin*, og som nå – på grunn av sin inaktive tilstand – må repareres eller rives avhengig av hva som er mest effektivt.

Senere, under punkt 4.2.6, sier forslagsstiller at de har vært i dialog med ulike virksomheter, men at det per dags dato er «[...] en stund til bygget vil stå klart og detaljreguleringsplanen er enda ikke godkjent. Derfor er det vanskelig å sikre konkrete avtaler med eventuelle leietakere på dette tidspunktet. Det viktigste er at det planforslaget legger opp til at det kan komme fremtidige virksomheter som kan etablere seg» (s. 14). Hvem disse fremtidige virksomhetene kan være forblir usagt, men planforslaget sikrer «at hvert bygg kan inneholde inntil 200 m² med næring» (s. 14), noe som resulterer i totalt 1000m² til sammen i de fem bygningene.

Rapporten avslutter med å si at «[a]v de innspillene som har kommet som de ikke er mulig å imøtekomme gjelder dette bevaring av eksisterende bygninger og innarbeide barnehage. Det har rett og slett blitt for mye konflikt med planforslaget for å imøtekomme disse ønskene» (s. 16). Planforslaget refereres til som en naturlov, som på samme nivå som grunnforhold bare kan jobbes rundt, ikke endres. En sentral aktør om man vil.

5. Intervjuer og feltarbeid

Akkurat dette området er et stort unntak, [...] det er jo kanskje bare dette området som er [uberørt] i Stavanger. Og det gjør det jo ekstra spesielt trist, eller problematisk, at det er truet. (Ildsjelen)

Under mine vandringer i Svankevigå møtte jeg mennesker fra flere bydeler og tilsynelatende – etter bil- og klesvalg å dømme – ulike samfunnslag. Noe som tilsier at det kan være vanskelig å definere en bydel eller et område i en by; Mennesker beveger seg mye, og bygninger endrer stadig bruksområde og karakter. Mange av menneskene jeg snakket med under feltsamtaler var i Svankevigå (ofte for å bruke badstuer) for første gang, og visste ikke om planene om rivning. Det kan tyde på at området ikke har nådd sitt fulle potensiale i sin nåværende form, men fremdeles vokser og utvikler seg, og at nye mennesker kommer til. Dette synliggjør også vanskeligheten med å oppnå *reell* medvirkning; når områder brukes av forskjellige folk fra flere bydeler – som ikke ser på det som *sitt* nærområde og dermed ikke engasjerer seg – er det mange stemmer som ikke blir hørt i medvirkning- og planprosesser.

Planen var å dele inn seksjonen etter de «faste spørsmålene» fra den strukturerte delen av intervjuene. Jeg ble overasket da jeg i mitt første intervju fikk rene «faktasvar» på disse spørsmålene. På spørsmålene «Hvem eier Svankevigå» og «Hva er Svankevigå» fikk jeg henholdsvis «Ja, det er jo OBOS», og «Det er en vik i Øste Bydel i Stavanger» som svar. Dette gjentok seg i de to neste intervjuene før nummer fire svarte mer i tråd med mine forventninger. At mange av informantene tolker spørsmålet om eierskap som hvem som eier området *på papiret* viser at den ny-liberale private eiendomsretten har en sterk posisjon i samfunnet. Også hos motstanderne av rivningen. De alternative verdiene kom tydeligere til uttrykk i de frie samtalene under vandringene i området. Kapittelet er delt inn i seksjoner etter hvilke alternative verdier som oftest ble brukt. I tillegg kommer informantenes refleksjoner rundt materielle forhold frem.

5.1. Alternative verdivurderinger

I mine samtaler med beboere og brukere av Svankevigå kommer det frem flere verdivurderinger og tanker om planene, og fremtiden til området. Det er en udelt negativ holdning til plan 2757, men alternative verdier og argumentasjon skiller informantene. Den hjemlige, opinion, og prosjektbaserte verdiorden ble ikke nevneverdig benyttet av noen av de jeg snakket med. Markedet forekommer mest som noe å kritisere, men møtes også med en grad

av forståelse fra noen. Under følger en gjennomgang av de verdiene informantene oftest brukte i sin argumentasjon mot å rive byggene i Svankevigå.

5.1.1. Den inspirasjonelle verdiorden

I sin kritikk av planene om å rive, tok tre av informantene – Kunstneren, Ildsjelen, og Beboeren – inspirasjonens verden i bruk. Inspirasjonens verden kan bare virkelig utfolde seg der markedets logikk er tilsidesatt (Boltanski et al., 2006, s 240); kritikken gikk her ofte på at utbygger var så låst i sin marked-måte å tenke på, at de ikke så de kreative virksomhetene og deres verdier:

Beboeren: Alt handler jo om de ser en monetær verdi i prosjektet eller ikke, hvis ikke så står det bare sånn en stund til [...] Kan ikke bare begynne å bygge, du må jo ha et salg i bunn først. Så jeg håper jo at det ikke blir noe av, da. Fordi jeg vil at RIMI/IMIR skal få stå her i nabolaget, at det ikke må flytte vekk.

Kunstneren var frustrert over at de kulturelle virksomhetene ble brukt av utbygger i sitt innsalg samtidig som planene truer de samme virksomhetenes eksistens:

Kunstneren: Det handler jo og om at disse siste årene har det blitt et kjempefint område her. Med RIMI, saunaene, snekkerforeningen, og Consulatet flyttet jo inn for ikke så lenge siden. Så det er mange sånne initiativ. Men det er jo og sånne ting som bidrar til gentrifisering. [...] som kunstnere så vet du jo dessverre at det blir brukt til å selge inn ting etterpå, da. «Nå blir det mer attraktivt, se hvor mye som skje her, dette er et bra område». Og så har alle de tingene skjedd i første runde fordi at det er billig eller fordi det var tilgjengelige lokaler. Så det er en prosess som man vet at man på en måte er litt med på, og, dessverre, som kunstner.

Kunstneren har ingen tro på at eksisterende initiativ vil få plass i de nye lokalene, og har bevissthet rundt sammenhengen mellom materielle forhold og menneskelig aktivitet og handling. På spørsmål om hva hun tenkte om arkitektfirmas uttalelse om at «...Dokken ikke tilfører området verdi...» ble andre nye bygg i nærområdet nevnt, og beskrevet som å ha «en veldig sånn ikke-sjarm». Hos den inspirasjonelle verdiorden er det *originale*, og *mystiske*

kvaliteter å strekke seg etter (Boltanski et al., 2006, s. 160). Også Ildsjelen hadde lignende tanker:

Ildsjelen: OBOS gjør jo dette først og fremst for å tjene penger. Og det er jo legitimt, det er jo et firma som må tjene penger, har aksjonærer, eller har andre grunner til å tjene penger. Det handler om vekst og sånt. [...] de er jo opptatt av god byutvikling til en viss grad, ikke minst og fordi det vil gi økt fortjeneste fordi de vil jo gjerne selge leilighetene som de bygger. Hvis det er drit her så selger de ikke leiligheter, så da er de opptatt av at det er noenlunde greit. Og nå reklamerer de jo til og med, med de initiativene som er her, og med det som skjer, og med snekkerforening og sånt, som de kommer til å fortrenge.

Denne kommersialiseringen av kreativt arbeid er en viktig kritikk fra inspirasjonens verden rettet mot markedet, som blir anklaget for å ikke sky noen midler i å forføre naive, potensielle kunder (Boltanski et al., 2006, s. 240). De kreative aktørene skaper her en verdi som er vanskelig å kvantifisere, men som utbygger, gjennom sine innsalg av området som kult og hipt, konverterer til økonomisk kapital¹⁶.

5.1.2. Den grønne verdiorden

To av informantene – Kunstneren og Ildsjelen – trakk i tillegg inn den grønne verdiorden i sin argumentasjon mot å rive:

Ildsjelen: egentlig burde ingen bygninger rives nå lenger. Vi er i en klimakrise, eller en klimakollaps, som pålegger oss til å bruke de bygningene som vi har. Det heter «de grønneste bygningene er de som allerede finnes». Og man må finne løsninger for å om-bruke det som allerede er. Og det å rive bygninger i 2023, det er bare totalt bakvendt. Og særlig her som virkelig er tjukke betongmurer. Det mener jeg prinsipielt.

Her refererer Ildsjelen til betong som forurensende og ressurskrevende, og følger opp med at «På globalt nivå bidrar bygg-industrien med 40% av Co2-utslippene, blant annet fordi det er mye rivning» før han avslutter med at «Jeg synes det er vanskelig å finne argumenter for å

¹⁶ Ref. Kapitalformer hos Bourdieu (Aakvaag, 2008, s. 152) og merverdi hos Marx (Ritzer & Stepnisky, 2021, s. 172).

rive». Dette er som tatt ut av Lafaye og Thévenots artikkel *An ecological justification? Conflicts in the development of nature* (Lafaye et al., 1993) hvor betong nevnes som *uverdig* i den grønne verdiorden nettopp fordi det potensielt er «[...] responsible for immense, non-biodegradable ruins» (s. 24). Også Kunstneren uttrykte en bekymring for avfallshåndtering ved rivning:

Kunstneren: å rive ned bygg som du egentlig kan bruke, med tanke på klimaperspektiv, er viktig. Du lager bare mer søppel. Vi kan bare ikke lage mer søppel, det går jo ikke. Hva skal vi gjøre med all den massen?

I min samtale med Idealisten ble OBOS nevnt flere ganger enn hos noen andre. Idealisten anklager OBOS for å «kamuflere» sine økonomisk motiverte intensjoner med populære tanker om *grønnhet* og *bærekraft*:

Idealisten: «De har lyst til, selvfølgelig, å bygge et høyt bygg her og tjene penger. Og det er 100% forståelig. Og hvordan kamuflerer du det? Skriv 'bærekraft' og 'grønn energi'. Vi har lyst til å beholde Snekkerforeningen. Hvordan skal du kamuflere det? Bærekraft og grønn energi.

Det *grønne* brukes av både OBOS og Snekkerforeningen i sin argumentasjon fordi det er «veldig inn-ord» (Idealisten). Boltanski & Thévenot skriver at fordi mennesker kan være godt kjent med flere verdener, er det mulig å utfordre validiteten i argumentasjon ved å vise til at det brukes andre verdener når de ikke er relevante, eller at den relevante verdenen ikke er fullverdig tilstede (Boltanski et al., 2006, s. 219). Idealistens ønske om å beholde snekkerforeningen handler mest om «sosiale verdier», men «send inn en søknad med noe bærekraft og noe sånt, og de hiver penger etter deg».

5.1.3. Den sivile verdiorden

Idealisten henvendte seg i størst grad til den sivile verden, og brukte vedtatte lover og regler i sin sak mot utbyggerne. Dette kom til uttrykk når vi snakket om hva slags verdier som finnes i Svankevigå. Idealisten brukte ord som «sosial møteplass», «integrasjon», og «sosialt entreprenørskap» da han snakket om snekkerverkstedet som han beskrev som å ha en god sammensetning av folk:

Idealisten: Det er mange resurssterke, flinke håndverkere. Folk som kommer fra andre plasser og kan litt håndverk kommer hit, og de blir – folk henvender seg til dem. Og jeg tror at det er mye lettere å gå inn dit og snakke om spiker og skruer enn å gå på en bar i Stavanger og prøve å få en venn der. Så den måten å sosialisere og integrere seg på er og veldig bra.

Idealisten forteller videre at det er mange utlendinger, ensomme, og eldre i området – «en tredjedel er jenter» – som bruker snekkerverkstedet. Her virker demografien på Storhaug og byggene sammen, og skaper en unik sammensetning av folk og aktivitet. Markedets selvsentrerte individualisme (Boltanski et al., 2006, s. 260) står i direkte opposisjon til den sivile verdiordens ideal om likestilte borgere og fellesskapets beste – kollektivet (s. 185). De mange vanskeligstilte eller marginaliserte som bruker Dokken som en sosial møteplass i dag, kan miste et viktig ankerpunkt i livet på grunn av en utbyggers planer om profitt. Her ser vi igjen konflikten mellom bruker av bygg og område, og eier på papiret. Idealisten forteller at OBOS tidligere «skulle gi muligheter for folk» (sivil) som kanskje ellers ikke klarer å komme seg inn på boligmarkedet. Etter å ha blitt et «eiendomsfirma eller en utbygger, boligetableterer» (marked), fortsetter han, tjener OBOS nå på at mange fremdeles har et bilde av dem som en «ting for folket».

Fremtiden for snekkerforeningen er usikker om Dokken blir revet. Etter en rundtur i området står vi igjen foran Dokken, og Idealisten forteller at utbygger planlegger med større areal enn de eier, og at dette er hans hovedvåpen for bevaring. Her brukes vedtatte lover og regler i kombinasjon med markedslogikk som argument. Vi beveger oss inn i snekkerverkstedet og jeg stiller de faste spørsmålene. Når jeg spør hva Idealisten tenker er den beste fremtiden for Svankevigå svarer han at han håper OBOS ikke får prosjektet til å bli «økonomisk bærekraftig» (marked) og at de heller vil selge byggene som de står, og «kommunen kjøper det, kommunen tar vare på byggene, og lar den sosiale virksomheten få fortsette» (sivil)¹⁷.

Alle informantene snakket varmt om hvor mye liv og hvor åpent og inviterende Svankevigå oppleves (for *alle*, sivil). Ofte at det er et miljø som har vokst frem *naturlig* og *organisk* hvor

¹⁷ «Stavanger utvikling har fått en henvendelse fra Svankevigå AS» om å kjøpe det kommunale arealet som er med i planforslaget. «Daglig leder har innhentet ekstern verddivurdering av eiendommen som grunnlag for forhandling med selskapet. Markedsvurdering er oversendt Obos Nye hjem. Pr. dato venter på tilbakemelding på denne. Styret vil få saken til behandling når fremforhandlet salgsavtale foreligger» (Stavanger utvikling, 2023)

mennesker *samarbeider*¹⁸. Kunstneren tuller med at én arkitekt skal bestemme hvor en benk skal stå, «men i praksis er det ingen som vil sitte der og ingen bruker den benken», og at det derfor er viktig med en «utvikling som skjer nedenfra og opp, og ikke ovenfra og ned». Beboeren liker tanken om deling og åpenhet [peker på IMIR] «velkommen inn!» men likte ikke det han så i plan 2757: «det prosjektet jeg så var bare sånn nondescript helt uinteressant (uverdigg i inspirasjon) fem etasjers blokk [...] Og det er det MER enn nok av». Ildsjelen synes ikke noe om de nyere byggene i nærområdet, og kaller det «privatisert og innestengt». Svankevigå er unntaket:

Ildsjelen: [...] dette er veldig åpent. Her har jeg siden jeg kom hit for første gang følt meg veldig velkommen, og følt at jeg kunne gjort noe, bidratt med noe, kunne forandret noe. Altså, det føles som fellesskap. Det er en sånn type «commons» der alle har ansvar for å vedlikeholde det isteden for at det er noen som eier det og har kontrollen. Og det at ikke alt er striglet. Det er et sosialt møtested, eller et rom, et område der folk – helt forskjellige folk – kan med lav terskel møtes.

Et annet tema som ofte ble tatt opp var byggenes tekniske stand.

5.1.4. Den industrielle verdiorden

IMIR/RIMI ble nevnt av samtlige informanter som noe positivt (inspirasjon), og alle ønsket at scenen burde få fortsette sin drift. Samtidig var det en diskrepans i vurderingen av byggets tekniske stand.

Beboeren: «Den [RIMI/IMIR] er i hvert fall i veldig god stand, så ingen grunn til å rive den».

Idealisten: «Det bygget der [IMIR], kjempestygt! I mine øyne, riv det ned. men det som skjer inne der er så bra».

Det samme gjaldt Dokken, hvor Idealisten beskriver bygget på en helt annen måte enn det gjøres i rapport om medvirkningsprosess:

¹⁸ Dette er det eneste tilfelle av noe som kan minne om den domestiske verdiorden. Disse ble ofte sammenblandet med sivile verdier av informantene og tas derfor med her.

Idealisten: Nå er det én trapp som går opp i den ene enden, men du skal ha to rømningsveier. Det ble og brukt som ett av argumentene for å rive – at det ikke er bruksrett. Men det har ingenting med teknisk stand å gjøre. Hvis det ikke hadde vært trygt å være i andre etasje hadde det aldri vært trygt å være i første etasje. [...] det tilfredsstillende ikke dagens standard, men det er mer enn trygt nok. Hadde det ikke vært trygt så hadde ikke noen fått vært i hele bygget. Så enkelt sagt så er det et fullt [brukbart] bygg, ta en trapp til ned så er det mulig å søke om bruksrett [i andre etasje]. Men det ønsker selvfølgelig ikke OBOS å bruke energi eller penger på, og det kan jo og hindre at de får revet det.

Beskrivelsen av Dokken fra arkitektfirma som i «svært dårlig forfatning» utfordres av brukerne av bygget. Idealisten sier det er 1200 kvadratmeter i andre etasje som han ser for seg kunne blitt gode, lavterskel kunstnerlokaler.

Idealisten, da han ble spurt hva han tenkte om vurderingen fra arkitektene om at det var den kulturelle aktiviteten, og ikke byggene, som tilfører området verdi, svarte: «Ja, helt enig. Nei, jeg tenker at det er helt rett; det er det som skjer her som gir området verdi mener jeg.» Deretter la han til at det finnes de som vil bevare Dokken «arkitektonisk og historisk», men at for ham var det i hovedsak «det å bevare den sosiale møteplassen som Svankevigå er» som var det viktigste. Dette bringer assosiasjoner til Millers (2005) *humility of objects*: bygningene og deres stand, historie, lokasjon, og størrelse bidrar alle med premisser for at kulturell aktivitet har vokst frem i området. Som Idealisten selv sier det: «Det som er bra er at vi har fått sentrumsnært område stort og billig fordi det står på vent». Likevel avfeies byggene som *bare* materie – bare bygninger.

I den industrielle verdiorden vil standard, på for eksempel bygninger, bli målt på en skala fra dårlig til god stand, og jo bedre stand jo bedre; det gamle er utdatert og må forbedres (Boltanski et al., 2006, s. 269). Tanken om at noe kan ha *for god* stand gir ikke mening i denne verdenen. Men Ildsjelen utfordrer denne ideen. Når han forteller om hvorfor Consulatet flyttet til Svankevigå, var det et poeng at de ikke trengte «høy standard på lokalet»:

Ildsjelen: Særlig her i østre bydel er det mange fabrikkbygninger som egentlig har stort potensiale, og det er veldig mye folk som trenger lokaler, og trenger lokaler som ikke er i den standarden som de ofte blir pusset opp eller rehabilitert til. Eller bygget nytt

til. Vi har sett på en del lokaler som kunne vært fine, men de var bare, altså, alt for høy standard i forhold til det vi trengte.

Funksjonelle objekter med sine rutiner og prosedyrer legger dårlig til rette for kreativt arbeid (Boltanski et al., 2006, s. 241), og et byggs tekniske stand legger til rette for hva slags aktivitet som kan, eller ikke kan, finne seg til rette og vokse der. Kunstneren har atelierer på Consulatet, og sier at «Lokalene er jo som de er, men det gir oss i hvert fall en mulighet til å være der».

6. Konklusjon

Motstanden mot planene i Svankevigå baserer seg på flere alternative verdiordener. Verdier som vanskelig kan måles i penger og som dermed står svakere i kampen mot kapitalinteresser. Formelt sett – på papiret – er det et nasjonalt utbyggingselskap som eier byggene og jorden. Men menneskene som bor og engasjerer seg i nærheten har et *eierskap* til området, bygningene, og miljøet som oppstår mellom aktørene. Et eierskap som, basert på intervjudataene, kommer ut av en følelse om at Svankevigå er et felles prosjekt som stadig blir til, og som må få lov til å fortsette å utvikle seg også i tiden fremover.

De jeg har snakket med her, som forespeilet av Boltanski og Thévenot, et bevisst og refleksivt forhold til samfunnets ulike verdsett. Både utbygger, gjennom skriftlige utsagn i dokumentene, og informantene jeg intervjuet anvender dem aktivt i sin argumentasjon og forståelse av hva som er de mest verdifulle verdiene i og ved Svankevigå. Det kan likevel se ut som at modernismens dikotomier fremdeles former aktørers verdenssyn i 2023. På samme måte som at mennesker ikke går rundt med St. Augustine eller Hobbes i bakhodet når de argumenterer, tenker nok de færreste tilbake på Descartes og opplysningstiden når de deler verden inn binært. Modernismens skillelinjer står tilsynelatende sterkt, og materielle forhold som bygninger blir fremdeles av mange sett på som separat/uavhengig fra menneskelig aktivitet.

RIMI-bygget med sin størrelse og takhøyde har sammen med kreative individer produsert kunstforestillinger i flere år. Engasjerte håndverkere har sammen med Dokken skapt en sosial møteplass for Storhaugs mangfoldige befolkning. Consulatet og dets medlemmer står, sammen med alle andre aktører som kommer og går (og står) i Svankevigå, for et unikt lokalmiljø. Menneskelig handling og materielle forhold kan ikke skilles fra hverandre, de er begge en del av én enhet som sammen utgjør verden vi lever i.

Når jeg spør Ildsjelen om hvem som eier Svankevigå blir han stille i nesten 20 sekunder før han svarer «De som bruker det. De som skaper verdier der.»

7. Litteratur

- Blok, A. (2015). Fransk pragmatisk sosiologi: Boltanski, Thévenot, Latour. I H. Andersen & L. B. Kaspersen (Red.), & Hans Chr Fink (Overs.), *Klassisk og moderne samfundsteori* (5. udgave, 2. oplag, s. 529–550). Hans Reitzel.
- Boltanski, L. (2002). The Left After May 1968 and the Longing for Total Revolution. *Thesis Eleven*, 69(1), 1–20. <https://doi.org/10.1177/0725513602069001002>
- Boltanski, L., Chiapello, E., & Elliott, G. (2018). *The new spirit of capitalism* (New updated edition). Verso.
- Boltanski, L., & Thévenot, L. (1999). The Sociology of Critical Capacity. *European Journal of Social Theory*, 2(3), 359–377. <https://doi.org/10.1177/136843199002003010>
- Boltanski, L., Thévenot, L., & Boltanski, L. (2006). *On justification: Economies of worth*. Princeton University Press.
- Braidotti, R. (2013). *The posthuman*. Polity Press.
- Buvik, K., Skatvedt, A., & Baklien, B. (2020). Feltsamtaler som datakilde i kvalitativ samfunnsforskning. *Tidsskrift for samfunnsforskning*, 61(3), 222–240. <https://doi.org/10.18261/issn.1504-291X-2020-03-02>
- Coole, D. H., & Frost, S. (2013). *New materialisms: Ontology, agency, and politics*. Duke University Press.
- Direktoratet for naturforvaltning. (2012). *DN-rapport 1-2012 Handlingsplan for utvalgt naturtype hule eiker*. <https://www.hule-eiker.no/siteassets/dokumenter/dn-rapport-1-2012-handlingsplan-utvalgt-naturtype-hule-eiker.pdf>
- Falleth, E., Saglie, I.-L., & Hanssen, G. S. (2010). Makt og medvirkning i urban reguleringsplanlegging. *Plan*, 42(1), 64–67. <https://doi.org/10.18261/ISSN1504-3045-2010-01-13>

- Fuller, C. (2012). 'Worlds of Justification' in the Politics and Practices of Urban Regeneration. *Environment and Planning D: Society and Space*, 30(5), 913–929. <https://doi.org/10.1068/d19710>
- Gamble, C. N., Hanan, J. S., & Nail, T. (2019). WHAT IS NEW MATERIALISM? *Angelaki*, 24(6), 111–134. <https://doi.org/10.1080/0969725X.2019.1684704>
- Geertz, C. (1973). Thick Description: Toward an Interpretive Theory of Culture. I *The interpretation of cultures: Selected essays*. Basic Books.
- Guggenheim, M., & Potthast, J. (2012). Symmetrical twins: On the relationship between Actor-Network theory and the sociology of critical capacities. *European Journal of Social Theory*, 15(2), 157–178. <https://doi.org/10.1177/1368431011423601>
- Harvey, D. (2012). *Rebel cities: From the right to the city to the urban revolution*. Verso.
- Holgersson, H. (2011). En stedssensitiv sosiologi—Go-alongs og «mentale» kart. I K. Fangen & A.-M. Sævi (Red.), *Mange ulike metoder* (s. 213–234). Gyldendal akademisk.
- Jonvik, M., Røssaak, E., Hammer Stien, H., & Sunnanå, A. (2020). *Kunst som deling, delingens kunst* (1. utgave, 1. opplag). Fagbokforlaget.
- Knowles, C. (2014). *Flip-flop: A journey through globalisation's backroads*. Pluto Press ; Distributed in the United States of America exclusively by Palgrave Macmillan.
- Knowles, C. (2022). *Serious money: Walking plutocratic London*. Allen Lane an imprint of Penguin Books.
- Lafaye, C., Thévenot, L., & Thevenot, L. (1993). Une justification écologique?: Conflits dans l'aménagement de la nature. *Revue Française de Sociologie*, 34(4), 495. <https://doi.org/10.2307/3321928>
- Lamont, M., & Thévenot, L. (Red.). (2000). *Rethinking comparative cultural sociology: Repertoires of evaluation in France and the United States*. Cambridge University Press.

- Larsen, H. (2019). *Den nye kultursosiologien: Kultur som perspektiv og forskningsobjekt*. Universitetsforlaget.
- Latour, B. (1993). *We have never been modern*. Harvard University Press.
- LÉVA Urban Design. (2020). *Digital Medvirkning: Badedammen Spilderhaugen*. LÉVA Urban Design.
https://www.medvirksvankevigaa.com/_files/ugd/e7f77c_7f8acecc7b9e412abf33835a47696ca7.pdf
- Marhaug, S., Elvestuen, O., Haug, K. R., Kjerstad, B. O., & Ropstad, K. I. (2023). *Representantforslag 184 S*.
<https://www.stortinget.no/globalassets/pdf/representantforslag/2022-2023/dok8-202223-184s.pdf>
- Miller, D. (Red.). (2005). *Materiality*. Duke University Press.
- Miller, D. (2013). *The Comfort of Things*. <https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:101:1-201412055939>
- Moi, H. (2015, mai 27). *Bare én av 59 leiligheter er solgt*.
<https://www.aftenbladet.no/lokalt/i/BygwG/bare-en-av-59-leiligheter-er-solgt>
- Murphy, M. A. (2021). Demokratiske byroms sosiomaterielitet. I G. S. Hanssen & M. Millstein (Red.), *Demokratiske byrom* (s. 45–63). Universitetsforlaget.
- Nyseth, T., & Ringholm, T. (2018). Medvirkning i demokratiske spenningsfelt. I G. S. Hanssen & N. Aarsæther (Red.), *Plan- og bygningsloven 2008 en lov for vår tid?* (s. 259–275). Universitetsforl.
- Osnes, S. M. (2022). Bolig som velferdsgode og markedsvare i en storbykontekst – en analyse av boforhold og vanskelighetstilthet. *Tidsskrift for boligforskning*, 5(2), 53–69.
<https://doi.org/10.18261/tfb.5.2.2>

- Oyserman, D. (2015). Values, Psychology of. I *International Encyclopedia of the Social & Behavioral Sciences* (s. 36–40). Elsevier. <https://doi.org/10.1016/B978-0-08-097086-8.24030-0>
- Peters, T. (2016). Social sustainability in context: Rediscovering Ingrid Gehl's Bo-miljø. *Architectural Research Quarterly*, 20(4), 371–380.
<https://doi.org/10.1017/S1359135516000488>
- Pétursdóttir, Þ. (2020). Anticipated futures? Knowing the heritage of drift matter. *International Journal of Heritage Studies*, 26(1), 87–103.
<https://doi.org/10.1080/13527258.2019.1620835>
- Ritzer, G., & Stepnisky, J. (2021). *Classical sociological theory* (Eighth edition). SAGE Publications, Inc.
- Skarpenes, O., & Hestholm, R. (2007). Den «nye» franske pragmatikken. *Sosiologisk Årbok*, 1–2, 71–102.
- Stav Arkitekter AS. (2020). *PLANINITIATIV for Svankevigå/Badehusgata 25 og Dokkgata 4*.
https://www.medvirksvankevigaa.com/_files/ugd/e7f77c_63bd51d5f79a4dc090f217ebe6a7d7a1.pdf
- Stav Arkitekter AS. (2021). *Rapport – Medvirkningsprosess, plan 2757*.
<https://einnsyn.no/api/v2/fil?iri=http://data.einnsyn.no/1fa178bc-e1c4-4305-8560-a2205c7cc7ce>
- Stavanger utvikling. (2023). *Styremøte 03/2023 – Stavanger utvikling KF*. <https://stavanger-utvikling.no/wp-content/uploads/2023/04/Moteinnkalling-28042023-1.pdf>
- Sternfeld, N. (2013). *CUMMA PAPERS #1 Nora Sternfeld Playing by the Rules of the Game. Participation in the Post-representative Museum* (N. Sternfeld & H. Harri, Red.; E. Doucette & S. Osborn, Overs.). Department of art, Aalto University.
https://cummastudies.files.wordpress.com/2013/08/cummapapers1_sternfeld1.pdf

Svensen, H. H., Eriksen, T. H., & Hessen, D. O. (2016). En røff guide til antropocen. *Nytt*

Norsk Tidsskrift, 33(1–02), 71–83. [https://doi.org/10.18261/issn.1504-3053-2016-01-](https://doi.org/10.18261/issn.1504-3053-2016-01-02-07)

02-07

Aakvaag, G. C. (2008). *Moderne sosiologisk teori*. Abstrakt.

Vedlegg 1

INTERVJUGUIDE

De seks nederste spørsmålene (fet skrift) ble stilt etter vandringen ordrett, og uten oppfølgingsspørsmål/utdyping.

- Når hørte du først om planene om å rive Dokken? Og hva tenkte du?
- Bør dokken rives? Hvorfor/hvorfor ikke?
- Beskriv bygningene i Svankevigå.
- Hva tenker du om utviklingen i Stavanger øst som helhet? Områdene rundt Svankevigå.
- **Hvem eier Svankevigå?**
- **Hva betyr Svankevigå for deg?**
- **Tilbringer du tid her på fritiden?**
- **Hva er Svankevigå?**
- **I «rapport for medvirkningsprosess» fremlagt av Stav Arkitekter står det at: «Det er derfor tiltakshavers oppfatning at lagerbygget Dokken fra 1950-tallet ikke nødvendigvis tilfører området kvaliteter, men derimot er det de kulturelle og kreative virksomhetene som tilfører området en verdi»
Hva slags tanker får du rundt dette?**
- **Hva er, etter ditt syn, den beste fremtiden for Svankevigå?**

Vil du delta i forskningsprosjektet

Folk og utbyggere i Svankevigå: argumentasjon og rettferdiggjøring i urbane medvirkningsprosesser

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er en bacheloroppgave i sosiologi ved Universitetet i Stavanger. I dette skrivet gir vi deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Prosjektet er en bacheloroppgave som skal undersøke hvordan forskjellige aktører engasjerer seg i medvirkningsprosesser, hvem som blir hørt, hvordan prosessen utføres, og hva slags argumenter som brukes av hvilke aktører.

Prosjektet vil ha en materialistisk tilnærming til sosiale forhold, som betyr at det vil se på hvordan fysiske objekter som bygninger er med på å forme folks liv.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Universitetet i Stavanger, Det samfunnsvitenskapelige fakultet, Institutt for medie- og samfunnsfag er ansvarlig for prosjektet.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Den planlagte utbyggingen i Svankevigå vekker engasjement hos mange, og det er viktig for meg å få med flere synspunkt i saken.

Jeg har etter lesing av diverse nyhetssaker, offentlige dokumenter og kommentarfelt valgt ut personer eller organisasjoner som jeg mener kan belyse saken fra forskjellige vinkler.

Hva innebærer det for deg å delta?

For å få ulike aktørers syn på samme sak har jeg valgt å benytte meg av semi-strukturert intervju. Det betyr at jeg har en liste med spørsmål jeg vil stille alle som velger å delta, men med mulighet for oppfølgingsspørsmål og fri samtale. Jeg ønsker å utføre intervjuene på location i Svankevigå. Dette fordi en tilstedeværelse i området det snakkes om kan gi nye eller andre assosiasjoner enn om vi bare møtes på et kontor.

Det vil bli tatt opp lyd av intervjuene som deretter transkriberes. All informasjon behandles i henhold til gjeldene personvernregler (se punkt under).

Om du velger å delta avtaler vi en tid det passer å møtes i Svankevigå for et intervju/samtale på rundt en time. Spørsmålene innebærer ting som «hvem eier Svankevigå?», «Hva er Svankevigå?», samt spørsmål om å beskrive området og bygningene.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykket tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle dine personopplysninger vil da bli slettet. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrivet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket.

- Ved Universitetet i Stavanger er det kun meg og min veileder og eventuelt prosjektansvarlig ved instituttet som vil ha tilgang til informasjonen.
- Ingen uvedkommende får tilgang til personopplysningene dine. Navnet og kontaktopplysningene dine vil jeg erstatte med en kode som lagres på egen navneliste adskilt fra øvrige data. Alle data blir lagret innelåst eller kryptert.
- Likevel, med tanke på prosjektets natur og størrelse, kan det tenkes at enkelte med god lokalkunnskap vil være i stand til å gjette seg til hvem visse informanter er.

Navnene «Svankevigå», «Dokken», og «RIMI-bygget» vil bli brukt i oppgaven.

Hva skjer med personopplysningene dine når forskningsprosjektet avsluttes?

Prosjektet vil etter planen avsluttes 31.07.23. Etter prosjektslutt vil dine personopplysninger, inkludert lydopptak, bli slettet.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

På oppdrag fra Universitetet i Stavanger har Sikt – Kunnskapssektorens tjenesteleverandør vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- innsyn i hvilke opplysninger vi behandler om deg, og å få utlevert en kopi av opplysningene
- å få rettet opplysninger om deg som er feil eller misvisende
- å få slettet personopplysninger om deg
- å sende klage til Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å vite mer om eller benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

Universitetet i Stavanger, ved

- Andreas Bakke Ringstad, ab.ringstad@stud.uis.no, tlf 47300665

- Prosjektets veileder og Prosjektansvarlig ved instituttet: Ragnhild Sjurseike, ragnhild.sjurseike@uis.no, tlf: 51831680
- Vårt personvernombud ved: Rolf Jegervatn, rolf.jegervatn@uis.no, tlf: 5183308

Hvis du har spørsmål knyttet til vurderingen som er gjort av personverntjenestene fra Sikt, kan du ta kontakt via:

Epost: personverntjenester@sikt.no eller telefon: 73 98 40 40.

Med vennlig hilsen

Ragnhild Sjurseike
(Forsker/veileder)

Andreas Bakke Ringstad

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet, Folk og utbyggere i Svankevigå: argumentasjon og rettferdiggjøring i urbane medvirkningsprosesser, og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

- å delta i Vandring og samtale i Svankevigå
- å delta i Intervju
- at opplysninger som *kan* identifisere meg publiseres i oppgaven

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet, ca. 31.07.23

(Signert av prosjektdeltaker, dato)